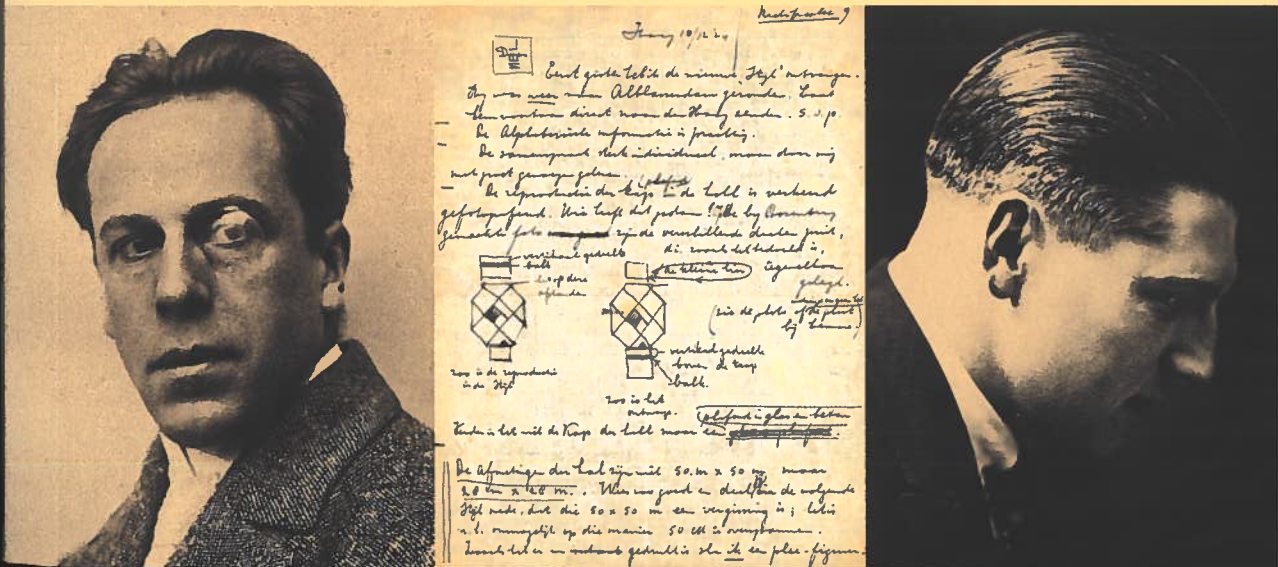

'Onze pénétratie was sterker als jij in je laatste brief vermoedt'

DE BRIEFWISSELING TUSSEN THEO VAN DOESBURG EN CORNELIS VAN EESTEREN 1922-1931

Bezorgd en ingeleid door Sjoerd van Faassen
en Herman van Bergeijk

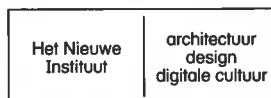
INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	9
BRIEVEN	103
BIJLAGE 1	
Theo van Doesburg, 'Tot een beeldende architectuur'	263
BIJLAGE 2	
Theo van Doesburg & C.v. Eesteren, 'Vers une construction collective'	267
BIJLAGE 3	
Bijdrage C. van Eesteren aan Van Doesburg 1917-1931	271
BIJLAGE 4	
De kwestie Badovici/Morancé	273
BIBLIOGRAFIE	283
VERANTWOORDING	293
REGISTER	296

COLOFON

Deze uitgave verschijnt als deel 8 in de RKD-Bronnenreeks.

Ze is mede mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van Van Eesteren-Fluck & Van Lohuizen Stichting, Jaap Harten Fonds, Het Nieuwe Instituut en RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis.

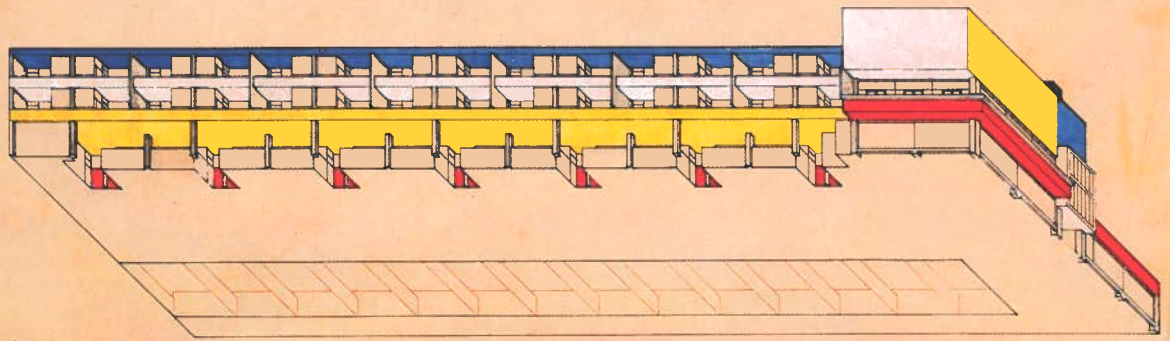
GRAFISCH ONTWERP EN LITHOGRAFIE: Yvo Zijlstra (antenna-men.com), Rotterdam
DRUK: Grafistar, Lichtenvoorde

© 2022 Erven Theo van Doesburg en Van Eesteren-Fluck Van Lohuizen Stichting (brieven), Sjoerd van Faassen & Herman van Bergeijk (inleiding en samenstelling), en Stichting Rode Haring, Den Haag.

www.rode-haring.nl

ISBN 9789090363493

Afbeelding achterplat: Axonometrie met kleurontwerp voor- en zijgevel winkelgalerij met café-restaurant, Laan van Meerdervoort, Den Haag, 1924, Oost-Indische inkt en gouache op lichtdruk, 36,5 x 72,5 cm, Het Nieuwe Instituut. Architect: Cornelis van Eesteren; kleurontwerp: Theo van Doesburg.

'Nu kom ik aan 't punt betreffende de samenwerking, doch dat is toch een gevaarlijk chapitre. Toen ik je teekening kreeg van de winkelgalerij: en deze vergelijkte met de krabbel die ik van een dergelijk geval (als winkelcomplex) vóór mijn vertrek naar Belle Île maakte, was het niet moeilijk te constateeren, dat jouw teekening daarvan het spiegelbeeld is.'

THEO VAN DOESBURG AAN CORNELIS VAN EESTEREN, 12 AUGUSTUS 1924

In mei 1922 ontmoette beginnend architect Cornelis van Eesteren in Weimar Theo van Doesburg. Van Eesteren maakte een reis door Duitsland, Tsjechoslowakije en Scandinavië om baksteenarchitectuur te bestuderen. Van Doesburg, die architectonische ambities had maar vakkennis miste, zag meteen in dat de nog ontvankelijke Van Eesteren hem goede diensten zou kunnen bewijzen. Samen werkten ze in 1923 aan een drietal ontwerpen voor de tentoonstelling *Les Architectes du Groupe 'de Styl'* die dat jaar in Parijs zou worden gehouden. Van Eesteren deed achteraf in enkele Franse bladen voorkomen alsof Van Doesburg bij dit project niet meer dan een 'collaborateur' was geweest. 'Ik zag toen dat van geen pénétrante samenwerking nog sprake was,' schreef Van Doesburg verontwaardigd. Van Eesteren trachtte de boel te sussen door in zijn antwoordbrief te beweren: 'Onze pénétratie was sterker als jij in je laatste brief vermoedt. Terwijl ik zoo in één moment nogmaals alles beleefde wat we gemaakt hebben; en het daarmee weer eens overnam, is onze verhouding me veel klaarder geworden.' De conflicten over het auteurschap van hun ontwerpen en de theoretische artikelen die Van Doesburg publiceerde, bleven echter de kop op steken, en vergiftigden de relatie blijvend. Pogingen van Van Doesburg de samenwerking uit te bouwen, liepen dood. Door wat hij zag als tegenwerking, niet alleen van Van Eesteren, maar ook van zijn voormalige Stijl-collega's, bewoog Van Doesburgs gemoedstoestand zich van grote woede, via telkens herhaalde verzoeningspogingen, naar berusting.. De correspondentie tussen Van Doesburg en Van Eesteren documenteert daarmee een cruciale periode in Van Doesburgs leven, waarin hij steeds meer alleen kwam te staan.

Sjoerd van Faassen is geassocieerd onderzoeker bij RKD - Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis in Den Haag. Samen met Hans Renders publiceerde hij een biografie van Van Doesburg.

Herman van Bergeijk is architectuurhistoricus. Hij was werkzaam aan de TU Delft en is momenteel hoogleraar aan de HIT in Harbin. Hij publiceerde onder meer monografieën over W.M. Dudok, Jan Wils, Jan Duiker en A.J. Kropholler.

